



■ TEKSTI: ANNA-MAIJA MATTILA, TAMK, HARRI HELIN, EKOKUMPPANIT OY, EEVA-LIISA VISKARI, TAMK, LOGO: MILLA NEUVONEN

Nextiili-paja edistää k

Poistotekstiilipaja työllistää ja edistää tekstiilien uudelleen käyttöä, totesi Tampereen Nextiilipajaa tarkastellut opinnäytetyö.

Erityisesti kuluttajilta päätyy paljon teksteileitä sekajätteen joukkoon. Vuoden 2016 alusta tuli voimaan uusi valtioneuvoston asetus, joka kieltää kaiken orgaanisen jätteen loppusijoittamisen kaatopaikoille (VNn 331/2013). Asetus koskee myös tekstiilijätteitä.

Pirkanmaalla nämä jätteet menevät nykyisin polttoon eli energiahyödyntämiseen.

Asetuksen voimaantulon myötä tekstiilijätteiden kierrätys on saanut kuitenkin uutta vauhtia. Useat yritykset ovat aloittaneet käytettyjen tekstiilien vastaanoton.

Nyt myös erilaiset työpajat ovat ryhtyneet toimiin tekstiilien

kierrätyksen edistämiseksi. Yksi näistä on Tampereelle perustettu Nextiili-paja.

Työpajat tekstiilien kierrättäjänä

Suomessa kierrätetään kirpputorien ja hyväntekeväisyysjärjestöjen kautta varsin paljon uudelleenkäyttöön kelpavia teksteilejä, joita voidaan hyödyntää sellaisenaan.

Tekstiilinkierrätyksen haasteen muodostavat tekstiilit, jotka eivät kelpaa sellaisenaan uudelleenkäyttöön, esimerkiksi rikkinäiset ja hieman tahraiset tekstiilit. Kierrätys – eli materiaalin hyödyntäminen – olisi näille useimmiten energiahyödyntämistä parempi vaihtoehto lain etusijajärjestyksestä koskevien vaatimusten, ympäristösyiden ja kustannusten kannalta.

Tällä hetkellä kierrätykseen kelpavaa tekstiiliä ottavat vastaan esimerkiksi tekstiilin kierrätyksen avuksi perustetut työpajamuotoiset poistotekstiilipankit sekä jotkin yritykset.

Nämä tekstiilit hyödynnetään pääasiassa kierrättämällä mekaanisesti tai pienten ecodesign-yritysten kautta.

Kemiallinen kierrätys, jossa kuidut liuotetaan irti teksteileistä,



Anna-Maija Mattila

Eniten tekstiileitä uudelleen-
käyttöön, noin neljännes
energiahyödyntämiseen ja
pieni osa kierrätykseen.

NEXTIILI -paja

käyttöön sellaisenaan UFF:n, kierrätyskeskusten (Nekala, Hervanta, Lielähti) ja pajan materiaalipankin asiakkaiden kautta.

Kierrätyksen osuudeksi arvioitiin kymmenen prosenttia. Se jatkautui mekaanista tekstiilien kierrätystä tekevän Dafecor Oy:n ja materiaaleja Nextiili-pajasta hankkineiden asiakkaiden kesken.

Energiahyödyntämiseen Tammervoiman hyötyvoimalassa arvioitiin päätyvän loput 24 prosenttia vastaanotetuista tekstiileistä.

Mahdollisen tekstiilijätteen vähentämisen lisäksi Nextiili-paja työllisti noiden kolmen kuukauden aikana 13 henkilöä työllisyshoidosta. Tänä vuonna Nextiili-pajan henkilökunta arvioi sen voivan työllistää jopa yli 40 henkilöä.

Näiden tietojen perusteella pajan toiminta vaikutti onnistuneelta. Toimintaa voisi tehostaa muun muassa lisäämällä yhteistyötä muiden poistotekstiilipankkien kanssa.

Kokemuksia pajan alkutaipaleelta

Henkilökunnan haastattelun perusteella pajan toiminta on lähtenyt käyntiin hyvin. Pajalla nähdään olevan enemmän mahdollisuuksia kuin ongelmia. Esimerkiksi pajan asiakasmäärän ja myynnin kerrottiin yllättäneen odotukset positiivisesti. Pajalta saatujen tietojen mukaan sillä oli noin 1400–1500 kävijää kuukaudessa.

Myös henkilökunnan yhteistyön sanottiin olevan toimivaa. Henkilökunnan osaamisalueiden ja verkostojen kerrottiin täydentävän toisiaan.

Työllistämisen näkökulmasta toiminnan ilmapiirin nähdään olevan hyvä. Henkilökunta kertoi lähes kaikkien työkokeiluissa tai kuntouttavassa työtoiminnassa olevien henkilöiden halunneen jatkaa työskentelyä alussa sovitun sopimuksen jälkeen. Edellytyksenä pajalaisen viihtyvyydelle ja työn mielekkyydelle on kuitenkin heidän mukaansa edes jonkinlainen kiinnostus kierrätykseen tai tekstiileihin, sekä jonkin tasoinen suomen kielen taito, jotta työtehtäviä voidaan oppia ja toisaalta myös ohjata ja opettaa.

Henkilökunnan mukaan ongelmat ovat liittyneet pääasiassa Nextiili-pajan tilaan, henkilökunnan työn hektisyyteen ja perustamisprosessin sekavuuteen. Muita haasteita aiheuttivat aluksi hidas ja kankea pajalaisten saaminen työllisyshoidosta, tarvittavien toimistopohjien (kuten työvuoro- ja seurantalistojen) puuttuminen sekä jatkorahoituksen epävarmuus ja sitä kautta hankaloitunut tulevan toiminnan suunnittelu ja palkattavien työntekijöiden ottaminen.

Pajalla kerrottiin lisäksi olevan liian vähän työnohjaajia, jos sinne otettaisiin lisää itsenäiseen työskentelyyn kykenemättömiä kuntoutettavia. Pajalta liikkumattomalle materiaalille haluttaisiin

▲ Nextiili-pajan materiaalipankissa myytäviä tekstiileitä ja käsityötarvikkeita.

Kierrätystä

on vasta kehitteillä. Sillä nähdään kuitenkin olevan tulevaisuudessa tärkeä rooli kuluttajatekstiilien kierrätyksessä, koska se voisi mahdollistaa tekstiilien suljetun kierron. Suljetussa kierrossa vaate kierrätetään uudelleen vaatteeksi.

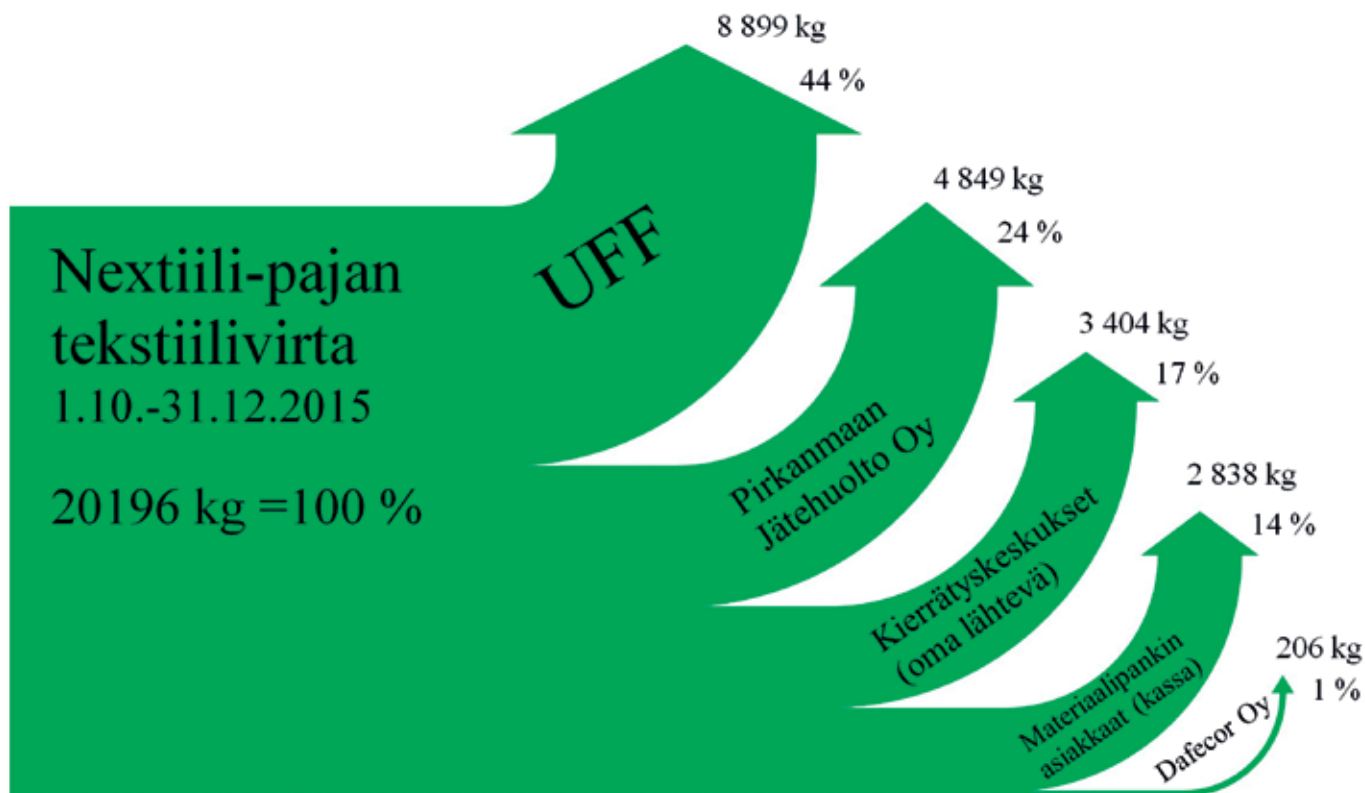
Tampereen esimerkki – Nextiili-paja

Nextiili-paja on viime vuoden lokakuussa Tampereen Nekalassa perustettu työpajamuotoinen tekstiilien kierrätyspiste, jonne kuluttajat voivat tuoda heille tarpeettomia tekstiileitä. Tuotaville tekstiileille on kuitenkin joitakin rajoituksia, sillä ne eivät saa olla esimerkiksi märkiä tai homeisia.

Pajalla tekstiilit lajitellaan mahdollisimman tehokkaasti niitä hyödyntäville tahoille, sekä laitetaan myyntiin tai annetaan lahjoitettavaksi pajan omaan myymälään, Nextiili-pajan materiaalipankkiin.

Nextiili-paja välitti kolmen ensimmäisen toimintakuukautensa aikana (1.10.2015–31.12.2015) yli 20 000 kiloa tekstiileitä hyödynnettäväksi. Tästä määrästä arviolta 66 prosenttia meni uudelleen-

Toimintaa voisi tehostaa lisäämällä yhteistyötä muiden poistotekstiilipankkien kanssa.



▲ Nextiili-pajan kautta kulkenut tekstiilivirta ja sen hyödyntäjät. Kuva: Anna-Maija Mattila.

löytää paremmin hyödyntäjiä.

Pajan asiakkailta on saatu lähes ainoastaan positiivista palautetta. Asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä voidessaan laittaa poistotekstiilinsä kiertoon. Tyytyväisiä on oltu myös pajan materiaalien monipuolisuuteen ja edullisiin hintoihin sekä myymälän houkuttelevuuteen, värikkyteen ja siisteyteen. Lisäksi esimerkiksi tulevat kurssit ovat saaneet hyvää palautetta.

Toiminnan uutuus ja tuntemattomuus ovat kuitenkin hieman hämmentäneet joitakin asiakkaita ja heidän on ollut vaikea ymmärtää, miksi paja ei toimi kuin kauppa – esimerkiksi tiettyjen materiaalien saatavuutta ei voi etukäteen tietää.

Nextiili-pajan tulevaisuus

Nextiili-pajan toiminnan rahoitus on turvattu ainakin tämän vuoden ajaksi. Nähtäväksi jää, voisiko tekstiilipaja toimia joskus liiketaloudellisesti kannattavasti. Nextiili-pajan prosessista on kuitenkin saatu arvokasta kokemusta ja oppia tulevaisuutta ajatellen.

Mikäli poistotekstiilipajojen määrää lisättäisiin, on Nextiili-pajan kokemusten perusteella tärkeää, että tilanteiden ajoittainen hektisyys ja elävyys otetaan huomioon suunnittelussa – sekä fyysisten tilojen osalta, että henkilöstön toiminnan kannalta.

Tekstiiliala on kierrätyksen suhteen nyt muutoksessa. Tulevaisuuden ennustaminen on vaikeaa. Teolliselle jatkojalostukselle olisi kysyntää. Polton osuuden pienentäminen olisi tärkeää tulevaisuudessa. Yleisesti tekstiilipajan tulevaisuus näytetään tällä hetkellä kirkaalta. ■

■ Artikkelin perustuu Tampereen ammattikorkeakoulun *Degree Programme in Environmental Engineering* -koulutusohjelman opiskelijan, Anna-Maija Mattilan maaliskuussa valmistuneeseen opinnäytetyöhön.

Työ on nimeltään "Tekstiilijätteen kierrätyksen kehittäminen Tampereella, Case Nextiili-paja". Työ käsittelee kuluttajien tekstiilijätteen taustoja, tekstiilijätteen kierrätyksen tilannetta sekä poistotekstiilipankkien toimintaa erityisesti Nextiili-pajan kautta.

Opinnäytetyö tehtiin Nextiili-pajan perustamiseksi avustaneelle Ekokumppanit Oy:lle.

Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan luettavissa ammattikorkeakoulujen Theseus -sivustolla osoitteessa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/105867>

Lisätietoa Nextiili-pajan toiminnasta saa pajan Facebookista ja sen omilta internetsivuilta: <https://www.facebook.com/nextiili/> <http://www.ekokumppanit.fi/nextiili-paja/> ■